

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa Zarządcy E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji w S.

przeciwko syndykowi masy upadłości [...] F. spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w C.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 listopada 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 30 kwietnia 2021 r., sygn. akt I AGa 87/20,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od Zarządcy E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji w S. na rzecz syndyka masy upadłości [...] F. spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w C. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda Zarządcy E. sp. z o.o. w restrukturyzacji w S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 30 kwietnia 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia

2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecnictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecnictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecnictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN: z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecnictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytanie: „Czy w przypadku, o którym mowa w art. 192 pkt 3 k.p.c., gdy nabywca rzeczy lub prawa objętych sporem nie wstąpi do postępowania, w prowadzonym z udziałem zbywcy postępowaniu Sąd bierze pod uwagę okoliczności odnoszące się do nabywcy i stosunków prawnych łączących nabywcę z drugą stroną procesu?”.

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera istotnej argumentacji prawnej. W istocie zagadnienie prawne wskazane przez skarżącego jest pytaniem o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa (a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego). Skarżący w pytaniu wprost odwołał się do sytuacji stron.

W świetle powyższego należy uznać, że nie stanowi zagadnienia prawnego stwierdzenie o potrzebie dokonania oceny prawnej w określonym zakresie w sytuacji, gdy skarżący nie przedstawił argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych, innych niż ocena, którą przyjął Sąd drugiej instancji. To samo dotyczy sytuacji, gdy skarżący nie wykazał wskazanego powyżej elementu „istotności” ani „nowości”, ograniczając się do przedstawienia argumentacji stanowiącej w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji. W niniejszej sprawie ograniczono się do zgłoszenia wątpliwości, które w istocie stanowią pozór występowania w sprawie zagadnienia prawnego.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28

marca 2007 r., II CSK 84/07; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; z 24 lutego 2012 r., II PK 274/11; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20). Nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie przekonanie skarżącej strony o „istotności” czy „ważności” problemu, który pojawia się na tle konkretnego rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądem drugiej instancji ani nie może sprowadzać się jedynie do polemiki ze stanowiskiem co do wykładni prawa przyjętym przez ten sąd.

Tych wymagań nie spełnia wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, w przypadku powoływania się na rozbieżności judykatury należy w pierwszej kolejności sprecyzować przepisy prawa, których wykładania jest niejednolita, w ocenie skarżącego, jak również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Skarżący zaniechał powyższemu obowiązкови. Nie poczynił bowiem nawet próby wskazania przepisów, które w jego ocenie wymagałyby przeprowadzenia wykładni przez Sąd Najwyższy, nie przytoczył także rozbieżnych orzeczeń wraz z właściwym wywodem prawnym, nie powołał także żadnych wypowiedzi Sądu Najwyższego i nie odniósł się do przedstawionych w nich zapatrywań. Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy nie mógł nawet zbadać, czy w istocie przepisy, które w zamyśle skarżącego są niejednolicie wykładane, faktycznie podlegają przeciwstawnej wykładni.

Po drugie, jedynie na podstawie domniemania uznając, że skarżącemu chodzi o wykładnię art. 192 pkt 3 k.p.c., zauważyć należy, że skarżący potraktował zamiennie dwie powołane przesłanki przedsądu zawarte w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., do czego nie ma podstaw, szczególnie w sytuacji, gdy istnienie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zostałoby uzasadnione rozbieżnościami w orzecznictwie. Skoro bowiem na tle wykładni przepisu powstały rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to znaczy, że zajął on już stanowisko w tej kwestii i to nie jeden raz. Nie można zatem budować w oparciu o te same wątpliwości istotnego zagadnienia prawnego, które charakteryzuje się tym, że jest nowe, jeszcze nierozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie SN z dnia 15 grudnia 2016 r., I CSK 315/16).

Po trzecie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przepisy o postępowaniu egzekucyjnym nie regulują kwestii podmiotowej zmiany po stronie praw i obowiązków objętych tytułem wykonawczym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego za przesądzone należy uznać, że art. 192 pkt 3 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym (uchwała SN z 5 marca 2009 r., III CZP 4/09, OSNC 2010, nr 1, poz. 2). Przepis ten dotyczy skutków związanych z zawisłością sprawy i odnosi się tylko do sytuacji, w której sprawa nie została zakończona. Założenia uzasadniające stabilizację, o której mowa w art. 192 pkt 3 k.p.c., nie odpowiadają postępowaniu egzekucyjnemu, którego celem jest wykonanie tytułu egzekucyjnego (uchwała SN z 29 października 2004 r., III CZP 63/04, OSNC 2005, nr 10, poz. 174).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza natomiast, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN: z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazywał, że przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia

popołniono uchybienia w zakresie stosowania prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w Sądzie drugiej instancji postanowienie oczywiście wadliwe.

Jak wskazano, w judykaturze utrwalone jest stanowisko, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa.

Dla takiej oceny stanowisko przedstawione przez skarżącego nie daje zaś podstaw. Zauważenia wymaga, że skarżący nie zgadza się z analizą prawną przeprowadzoną przez Sąd Apelacyjny i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez ten Sąd, tak wskazanych w skardze norm, jak i całego rozstrzygnięcia. Argumenty podniesione w przedmiotowej skardze kasacyjnej w zakresie przesłanek warunkujących jej przyjęcie w istocie składają się na odmienne od Sądu orzekającego stanowisko powoda, które nie znalazło akceptacji w podjętych rozstrzygnięciach. W dalszym ciągu jest to tylko polemika z zapadłym orzeczeniem. Badanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem nie pozwala jednak na przyjęcie, żeby skarżący wykazał kwalifikowane, widoczne bez potrzeby głębszej analizy naruszenie wskazanych przepisów prawa.

Ponadto zauważenia wymaga, że zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 tego przepisu, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W judykaturze pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów

strony z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (postanowienia SN: z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 Nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98; z 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12; wyroki SN: z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05).

Konkludując, przez „nierozpoznanie istoty sprawy” należy rozumieć nierozstrzygnięcie żądań stron, czyli niezafatwienie przedmiotu sporu. W świetle wykładni językowej, systemowej i funkcjonalnej tego zwrotu trzeba przyjąć, że wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego – poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości – nie uzasadniają uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (postanowienie SN z 12 kwietnia 2018 r., I PZ 22/17). W szczególności nieprawidłowa ocena prawna nie może być uznana za nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. (postanowienie SN z 12 kwietnia 2018 r., I PZ 1/18).

Sąd Apelacyjny stwierdził w motywach rozstrzygnięcia, iż ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe, uznając jednocześnie, że Sąd Okręgowy uchybił art. 840 § 1 i 2 k.p.c., co dało asumpt do wydania przez Sąd drugiej instancji orzeczenia reformatoryjnego. Nie można zatem uznać, iż nie doszło w toku niniejszego postępowania do rozstrzygnięcia istoty sprawy, co stanowiło w istocie udzielenie odpowiedzi na możliwość pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Po dokonanej wykładni art. 804² k.p.c. Sąd Apelacyjny uznał, że w świetle wskazanego przepisu przejście wierzytelności w toku postępowania egzekucyjnego lub przed jego wszczęciem nie wymaga od nabywcy uzyskania na swoją rzecz klauzuli wykonalności.

Okoliczność, że skarżący nie zgadza się z wydanym rozstrzygnięciem i uważa, że Sąd Apelacyjny pominął istotne w sprawie dowody, nie świadczy o nierozpoznaniu istoty sprawy, zwłaszcza, że w przypadku pominięcia przez sąd istotnych dowodów podstawę skargi kasacyjnej może stanowić art. 382 k.p.c. (postanowienie SN z 20 marca 2019 r., I UK 97/18).

Zgodnie natomiast z art. 398¹ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna przysługuje od prawomocnych wyroków lub wskazanych w postanowieniach sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie a także od postanowień co do istoty sprawy wydanych w postępowaniu nieprocesowym. Niedopuszczalne zatem jest zaskarżenie skargą kasacyjną postanowienia o kosztach procesu. Postanowienie takie zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, o ile nie zostało zaskarżone na podstawie art. 394² § 1¹ pkt 3 k.p.c., może zostać uchylone lub zmienione na skutek skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy skarga kasacyjna wniesiona od tego orzeczenia podlega uwzględnieniu. Postanowienie o kosztach procesu zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie nie podlega samodzielnemu zaskarżeniu do Sądu Najwyższego. Może jednak zostać uchylone lub zmienione przez ten Sąd na skutek skargi kasacyjnej wówczas, gdy skarga kasacyjna podlega uwzględnieniu w całości lub w części. Rozstrzyganie w tym zakresie zależy więc od powodzenia skargi kasacyjnej i ma charakter akcesoryjny (zob. wyrok SN z 6 marca 2019 r., I CSK 125/18).

Z uwagi na powyższe niedopuszczalne jest także podnoszenie w ramach przyczyny kasacyjnej oczywistej zasadności skargi argumentów odnoszących się do ewentualnych nieprawidłowości związanych z obliczeniem kosztów procesu, kwestie te nie mogą być przedmiotem badania w trakcie postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

as

ał